

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

NU LUI CEAUȘESCU!

Într-o perioadă de apogeu al „cultului personalității”, câțiva intelectuali români s-au opus public realegerii lui Nicolae Ceaușescu în cele mai înalte funcții „de partid și de stat” FOTO: Arhivele Naționale

În noaptea de 8 spre 9 octombrie, postul Radio Europa Liberă a transmis un incredibil interviu dat de Dan Petrescu și de Luca Pițu, în direct, din Iași. Reproducem în cele ce urmează respectivil interviu.

La 9 octombrie 1989, postul Radio Europa Liberă vorbea despre disidentul Dan Petrescu, aflat în greva foamei la Iași, și difuza, înainte de a transmite interviul telefonic realizat cu acesta, o declarație a mai multor disidenți români, printre care se număra și bibliotecarul ieșean.

„După cum ați fost informați, Dan Petrescu, autorul mai multor texte de protest și scrisori deschise adresate autorităților comuniste și organelor de reprimare, a fost destituit din postul său de bibliotecar suplinitor la biblioteca Universității din Iași. Ca urmare a acestui nou abuz împotriva sa, Dan Petrescu a declarat greva foamei. În acest context, după cum ne informează ziaristul Gilles Schiller, de la Libération, Dan Petrescu a rugat să se dea publicității următoarea declarație: «Se apropie cel de-al XIV-lea Congres al Partidului Comunist Român. În acest timp, mediile de informare românești practică manipularea grosolană a opiniei publice, afirmând că reelegerea secretarului general este expresia voinței întregului popor. În realitate, mediile românești se tem. Noi spunem NU acestei realegeri. Când se vorbește despre voința poporului într-o chestiune care nu privește decât partidul credem că poporul ar trebui să se pronunțe cu adevărat. Este vorba deci despre o manipulare grosolană, poporul trebuie să se pronunțe el însuși». Această declarație este semnată de Doina Cornea, Dan Petrescu, Gina și Dan Sîmpălean, Mariana Marin, Eugen Amarandei, Alexandru Tacu, Liviu Antonesei, Gabriela Iavolschi și

Filip Răduță (de fapt Răduți – *n.r.*). Declarația a fost transmisă prin telefon, prin Paris, și din această cauză nu avem siguranța că ultimul nume a fost exact înțeles și transcris.

Și acum la actualitate. Ceaușescu a fost la Berlin și a vorbit cu prietenul Honecker. O prietenie mai specială, ca doi oameni care se înțeleg, pentru că gândesc la fel și sunt același leat.”

Interviu în greva foamei

– Bună seara, Dan Petrescu, de mai bine de o săptămână știm că vă aflați în greva foamei.

– Este adevărat.

– Ne puteți spune și nouă care este motivul pentru care vă aflați în greva foamei, care este motivul pentru care ați recurs la acest gest?

– Două motive în principal: unul privește concedierea mea abuzivă (care îmbracă un caracter de persecuție politică netă); al doilea este faptul că mi se refuză o viză de ieșire turistică (precizez), necesară pentru faptul că am nevoie de un control cel puțin medical pe care vreau să-l fac în Vest.

– Spuneți-mi când ați fost concedia-

at și care au fost motivele pentru care ați fost concediat?

– Concedierea s-a produs cu data de 1 a acestei luni, când postul pe care functionam nu a mai fost plătit în urma unei măsuri a Ministerului Învățământului, o măsură foarte bizară, deoarece sub numele de restructurare, care vă dați seama că nu rimează în nici un fel cu perestroica, sub numele de restructurare, spun, s-au redus în schema Bibliotecii din Iași pa-tru posturi de bibliotecar și unul de șef de serviciu, măsură ce a fost luată sub semnătura directorului din mi-

nister Aurelian Bondrea – un ins de altfel cunoscut pentru faptul că a aranjat și maziierarea domnului Andrei Pleșu în provincie; și cunoscut mai demult pentru malversatiunile pe care le-a comis acum câțiva ani în examenul de admitere în învățământul superior.

– Cine v-a comunicat decizia de eliberare din funcție, ca să zic așa?

– Da, lucrul mi-a fost comunicat de directorul Bibliotecii din Iași – Corneliu Ștefănaș – și, aici trebuie să fac unele precizări, pentru opinia publică, pentru că acum câțva timp, într-o scrisoare deschisă adresată organelor de reprimare din România, am enumerat câteva cazuri în principal ale prietenilor mei care suferă persecuții din cauza asta (și anume că sunt prietenii mei), și în acest context am pomenit și faptul că domnul Corneliu Ștefănaș m-a convocat până acum de câteva ori ca să-mi spună că asupra sa se fac presiuni foarte mari ca să mă concedieze. Ori măsura care este luată acum vine în prelungirea logică a acelor convorbiri cu domnul Ștefănaș. Deci, este o persecuție politică. Pe de altă parte, foarte multă lume m-a căutat după difuzarea materialului despre care vorbeam ca să-mi atragă atenția că am comis o gresală enumerând pe domnul Ștefănaș printre prietenii mei, deoarece, după spusele acestor oameni, ar fi vorba despre un securist, în realitate. Acuma las opiniei publice grija de a discerne despre ce e vorba, eu nu pronunț nici un verdict în această privință. Cert este că Securitatea se folosește de intermediari pentru a-și atinge scopurile.

– Și pentru a transmite un anumit gen de știri...

– Da...

– Dan Petrescu, mi se pare ciudat

că în clipa de față sunteți lăsat fără slujbă într-o țară care își face un titlu de glorie pentru toți cetățenii ei. E acesta un aspect al dreptului la muncă, despre care Ceaușescu și autoritățile din România vorbesc cu atâta sârg?

– Știți ce se întâmplă, în România există, nu de astăzi, o discrepanță formidabilă între realitate și aparență. Mi-aduc aminte că în așa-zisul său pamflet, care nu este un pamflet, ci o analiză lucidă, „1907 din primăvară până în toamnă”, Caragiale începea prin a acuza tocmai această formidabilă discrepanță dintre realitate și aparență, care era, deja la vremea respectivă, în opinia lui, unică în Europa. Așa că nu trebuie să ne mire că astăzi regimul una spune și alta face. De altminteri, o face la cel mai înalt nivel. Însă remarcă că în seria de interviuri pe care Nicolae Ceaușescu le-a acordat diverselor publicații occidentale s-au făcut niște afirmații fără nici o legătură cu realitatea de la noi. Îmi permit să dau câteva exemple, da?

– Vă rog.

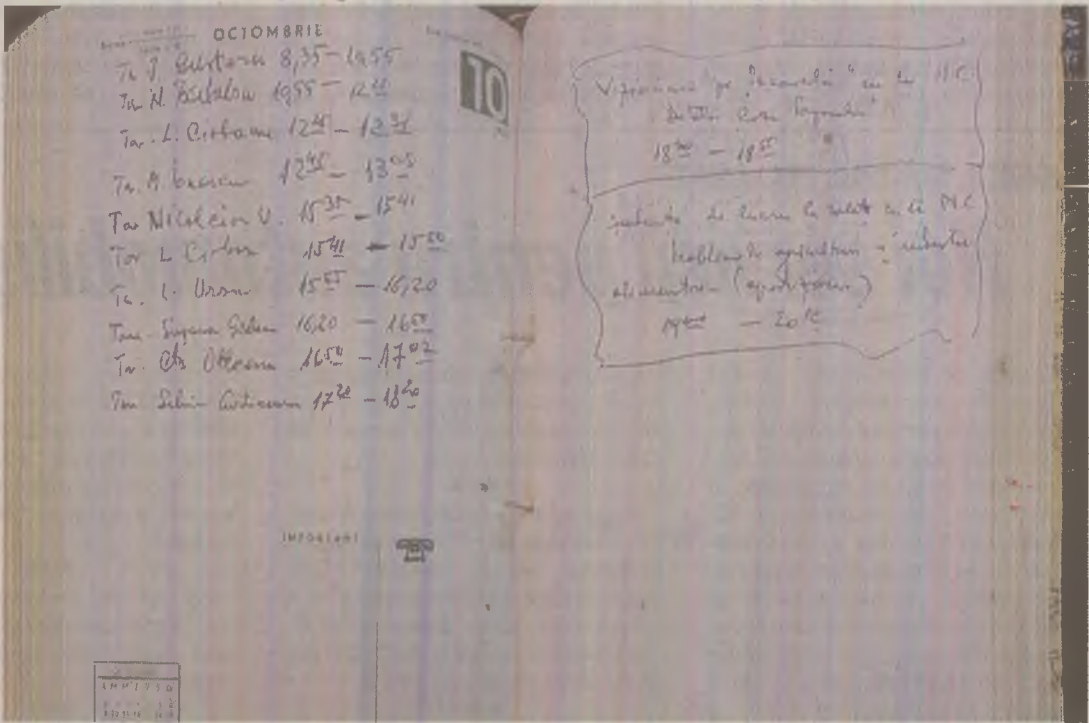
– De pildă. Președintele României a susținut că la noi nu există rafturi goale, toate rafturile magazinelor sunt pline, fiind de altfel în consens cu ministrul adjunct al Comerțului interior, domnul Nicolae Andrei, care a găsit o explicație și mai năstrusnică, spunând că, dacă există vitrine goale, asta se datorează faptului că noi obișnuim să ținem alimentele în frigider. Ei bine, aș vrea să-l rog pe domnul Nicolae Andrei să-mi dea și mie adresa unui astfel de frigider. Nu-i o problemă pentru mine, pentru că eu sunt în greva foamei, dar mă gândesc că așa putea s-o dau prietenilor sau familiei.

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Elenei Ceaușescu

Două ceasuri și 20 de minute a zăbovit Poliana Cristescu în biroul Elenei Ceaușescu (orele 8:35-10:55)! După plecarea ei, a urmat altă vizită neobișnuit de lungă. Vasile Bărbulescu, secretar al CC cu agricultura și cunoscut cu soții Ceaușescu, a fost reținut un ceas și jumătate la Cabinetul 2 (orele 10:55-12:25). O preocupă ori punea la cale ceva anume Elena Ceaușescu și avea nevoie de sfatul acestor apropiați? După mărturia profesorului Iulian Mincu, cu câteva zile mai înainte fusese iarăși chemat pentru un consult de specialitate la Ceaușescu. Acesta renunțase din nou la tratamentul cu insulină și intrase în comă diabetică. Programul oficial și documentele produse în sedințele ce le prezidase în această perioadă te determină să intuiești voluntarismul și înconștiența ce-l stăpăneau pe șeful absolut al României. Nici unul dintre Ceaușești nu credita medicina modernă. Savanta în chimie persista în credința că diabetul soțului ei se trata exclusiv prin regim alimentar. Până la pauza de prânz, la Cabinetul 2 au fost primite Lina Ciobanu și Maria Ionescu, directoare la ICECHIM.

După-amiază a avut o scurtă întrevedere cu Vasile Nicolicioiu, șeful protocolului. Apoi a venit iarăși Lina Ciobanu (orele 15:41-15:50). Vechea activistă de partid, promovată din meseria de țesătoare, era membru al CPEx, viceprim-ministru al Guvernului și membru al Comisiei centrale pentru sistematizarea teritoriului și a localităților, perfecționarea organizării și conducerii agriculturii. Printre atribuțiile derivate acestor funcții, „răspundea” și de aprovizionarea populației cu produse agricole și mărfuri alimentare, calitate în care a fost,

probabil, chemată la ordine în vederea ședinței ce-a urmat. Ceilalți „oaspeți” ai Elenei Ceaușescu din acea după-amiază au fost Ion Ursu, Suzana Gădea, Constantin Olteanu și Silviu Curticeanu. Împreună cu Nicolae Ceaușescu a făcut o „vizionare pe pasarelă” – detalii la Casa Poporului”, între orele

JURNALUL ZILEI

În ziua de 10 octombrie 1989, Nicolae Ceaușescu s-a întâlnit, într-un cadru strict protocolar, cu un lord englez. Este vorba despre Francis Newal, membru al Comisiei pe Probleme de Apărare din Parlamentul Marii Britanii, dar și al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care a efectuat o vizită în România la invitația Marii Adunări Naționale.

Un lord, primit de Ceaușescu

Conform anunțului oficial, în cursul întrevederii au fost reliefate „relațiile statornicite între România și

Marea Britanie” și s-au evidențiat și posibilitățile pentru extinderea lor, pe multiple planuri, pe baza principiilor depline egalități în drepturi, a suveranității, independenței și neamestecului în treburile interne. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată și „problemelor referitoare la eliminarea forței și amenințării cu forța din viața internațională”. La această întâlnire a participat și generalul Ilie Ceaușescu, adjunct al MAPn. A fost de față William Atkinson, ambasadorul Marii Britanii la București.

(Continuare în pag. a II-a)

„POVEȘTEA VORBEI” : ÎNTRE APATIE ȘI EXASPERARE (2)

Literatură și politică

Spre deosebire de toate celelalte țări așa-zise „din Est”, expresie ce maschează dinibail politic în geografic, în România de dinainte de al doilea război mondial mărișcarea comunistă nu a avut nici o pondere. Element exotic și cu totul marginal în viața politică interbelică, privit cu îndreptățire – pentru că nici nu reprezenta altceva – ca un instrument al amenințătorului și hrăpărețului imperiu stalinist ce conservase intacte, dacă nu chiar le potențase, idealurile expansioniste ale țarismului, Partidul Comunist „din România”, și nu român, cum s-a numit inițial, era condamnat la izolare și lipsă de audiență prin chiar statutul său. Așa s’explică de ce, spre deosebire de celelalte țări din Europa Răsăriteană și Occidentală, orientările democratice și de stângă din România interbelică nu au avut nici substanță și nici coloratură comunistă. Mai mult, chiar intelectualii marxizanți români, puținii de altfel, ori s-au aflat în afara miniaturalei grupări comuniste, ori au fost anihilați, chiar și fizic, de aceasta îndată ce, după război, a fost instalată la putere de trupele sovietice de ocupație.

Dar în România aducerea comuniștilor la conducerea țării punea o problemă extrem de delicată și mult diferită față de aceea din viitoarele „democrații populare”: aici comuniștii nu existau, ei nu aveau, cum se spune în limbaj de partid, nici o „bază de masă”.

Cele numai câteva sute de membri ai minusculului Partid Comunist din România anilor 1944-1945 nu puteau, cu tot sprijinul tancurilor și al baionetelor rusești, să asigure funcțiunile complexe ale preluării și exercitării puterii.

Așa s-a ajuns la soluția unei hibridații ce avea să-și arate consecințele catastrofale abia 15-20 de ani mai târziu: marginala formațiune politică pe care o reprezenta Partidul Comunist din România de după 1944 și-a găsit aliații firești în tot ce era marginal în societatea românească a vremii, politic, social, economic, intelectual, etnic, moral și chiar biologic. Fiindcă nu „omul de jos” a fost atras de comuniști și proiectat în prim-planul vieții sociale și politice, ci „omul fără căpătâi”, resentimentar, măcinat de complexe, purtător al unei forțe

întunecate și primitive, stăpănit de tulburi porniri instinctuale, dotat cu uimitoare resurse de viclenie și cu o slugărnicie disponibilă pentru toate metamorfozele. Teroarea și iluzionismul promisiunilor au desăvârșit această operă de naturalizare a comunismului în România.

Vechea elită politică a fost lichidată fizic, elita intelectuală a fost și ea zdrobită, fie prin constrângere și corupție, fie prin exterminare, noile generații au fost modelate în spiritul supraviețuirii prin teamă și neincetată prefăcătorie. Inconsistența și lipsa de structură originare nu au rămas însă atribute ale partidului devenit unic și dilatat inflaționist până la proporții care-l fac astăzi, în raport cu populația țării, să fie probabil cel mai numeros dintre partidele comuniste din lume: inconsistența și lipsa de structură au fost imprimate întregii societăți românești, într-un elan autodestructiv fără precedent în istorie, greu, dacă nu chiar imposibil, de înțeles și de explicat, încă infinit mai greu de suportat.

(Continuare în pag. a II-a)

Cât grâu la hectar s-a produs în vara lui '89?

Producțiile raportate la hectar în anii '80 au fost subiect de ample discuții după Revoluție. Ne este clar acum că recordurile anunțate pe atunci nu au existat decât pe hârtie, dar știm încă puține lucruri despre starea reală a producțivității agricole din acea perioadă. O oarecare lumină asupra acesteia o aruncă Anuarul Statistic al României pe anul 1990, în care experții au încercat să coreleze datele oficiale cu realitatea. Majoritatea cifrelor folosite în rândurile următoare provin din această sursă.

Producții și topuri

La prima vedere, statistica este o știință foarte exactă, care oferă date reale și de încredere privind societatea și economia. În fond, totul este matematică și matematica, am învățat cu toții la școală, este o știință clară și sigură.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Trocul oamenilor muncii

Gabriel Geană avea 17 ani în 1989 și era elev la un liceu din Lugoj. „Ce mi-a rămas cel mai bine întipărit în minte din anii ăia de comunism e felul în care oamenii «se descurcau». Să «te descurci» în vremea aia era, la scară mai mică, ca și cum ai fi om de afaceri azi. Dacă nu aveai cunoștințele și relațiile necesare, erai un om mort. Mai ales dacă aveai și familie. Iar dacă meșeria ta nu era una «căutată», atunci relațiile se făceau greu de tot. Îmi aduc aminte că tata, fiind depanator de televizoare, avea clienți din toate mediile sociale. De la tovarășii din con-

siliul popular până la tanti cu bonetă albă de la Alimentara. Asta prin com-parație cu colegul meu de bancă din liceu, al cărui tată era om de serviciu la școală, iar mama pensionată pe caz de boală și cu patru copii acasă.

Tata nu făcea niciodată o vizită la domiciliu fără să se întoarcă cu ceva acasă. Pentru că repara un aparat la care oamenii se uitau câteva ore pe zi, noi aveam în casă de toate. Tata rare-ori era plătit în bani. Și așa, chiar dacă aveai bani, n-aveai ce să cumperi cu ei... Magazinele aveau vitrine mari și goale. Când nu erau goale, erau pline

cu creveți sau cu «adidași» de porc. Așa că era vital să știi pe unul la abator, pe altul la Alimentara, pe unul la pâine și pe altul la fabrica de încălțăminte. Și, cel mai important, să ai cu ce să faci trocul. Tata își vindea mese-ria pe produse.

Tatăl colegului meu, Darius, trebuia să se chinuască de două ori mai mult. Cumpăra cu bani dintr-un loc și dădea în altul. Așa, relațiile se făceau mult mai greu... Trebuia să fii atent cu toți ca să te servească.

(Continuare în pag. a III-a)

CALENDAR

10 octombrie (marți)

Soarele a răsărit la 7:24, a apus la 18:40
Luna a răsărit la 16:28, a apus la 13:32
Sărbătoare creștină: Sf. Mc. Evlampie și Evlampia, sora lui; Cuv. Vasian și Teofil Mărt.

S-a întâmplat la 10 octombrie 1989

● Importante daune materiale a produs uraganul „Angela” zonelor din nordul Filipinelor. În trei regiuni au fost distruse numeroase locuințe, au fost inundate terenuri agricole și au fost distruse recolte. Întrucât zonele erau îndepărtate de Capitală, legătura cu acestea se făcea cu multă greutate. „Angela” era cel de-al 15-lea uragan care s-a abătut de la începutul anului asupra arhipelagului;

● La Geneva a avut loc o expoziție mondială a presei electronice, prezentând aparatură destinată transmiterii de informații și imagini la distanță. Cu prilejul expoziției s-a desfășurat un simpozion internațional consacrat problemelor dezvoltării tehnicii moderne de telecomunicații și viitorului presei electronice. Între altele, în cadrul expoziției au fost prezentate sisteme stereofonice și stereoscopice de televiziune. Firma niponă „Kanon” a prezentat, în premieră, imagini panoramice de televiziune;

● Conform hotărârii guvernului sovietic și de comun acord cu statele participante la Tratatul de la Varșovia și cu Guvernul R.P. Mongole, a fost încheiată retragerea unităților militare sovietice prevăzute pe anul 1989. Efectivele militare au fost reduse cu 50.320 de persoane, au fost retrase 3.118 tancuri, 768 de piese de artilerie și 351 de avioane de luptă. Operațiunile de retragere urmau să se desfășoare și în anul 1990.

Roxana VINTILĂ

CÂT GRÂU LA HECTAR S-A PRODUS ÎN VARA LUI '89?

(Urmare din pag. 1)

În realitate însă, datele statistice, foarte corecte de altfel din punct de vedere matematic, nu spun mare lucru nici despre societate, nici despre economie dacă nu sunt introduse într-un anumit context.

Un salariu de 2.000 de RON, de exemplu, nu înseamnă nimic dacă nu îl comparăm cu celelalte salarii dintr-o regiune. Doar astfel se poate spune dacă venitul este mare sau mic. Din anuarul statistic amintit reiese că producția medie de grâu la hectar în România anulului 1989 a fost de 3.360 kg. Deși această cifră poate părea excepțională, ea este de fapt comparabilă cu cea a Finlandei, cu 3.280 kg/ha, în condiții climatice mult mai nefavorabile.

Criza anilor '80 se resimte din plin în agricultură, în condițiile în care în Irlanda, țară agrară din vestul Europei, producția medie la hectar în același an era de... 7.910 kg.

Mai interesante sunt însă comparațiile cu vecinii din estul Europei. România este și aici pe locurile codășe, deși productivitatea este comparabilă. Ungaria – cu 5.240, Bulgaria, cu 4.740, Polonia, cu 3.850, și Iugoslavia, cu 3.790 kg/ha, indică discrepanța clară existentă la nivelul productivității agricole între vestul și estul Europei.

În fine, pentru a realiza un clasament european, pe primele trei locuri se află Irlanda, cu 7.910 kg/ha, Olanda, cu 7.600 kg/ha, și Danemarca, cu 7.220 kg/ha. România nu se află însă nici pe ultimele „poziții” ale clasamentului – poziții ocupate de URSS, cu 1.940 kg/ha, Grecia, cu 2.250, și Spania, cu 2.380. Cu toate acestea, nici locul 16 în topul celor 21 de state europene nu este ceva de laudă. Cât despre clasamentul celor opt state comuniste, România se află pe penultimul loc, între Iugoslavia, cu 3.790 kg/ha, și URSS, cu 1.940.

De la cifre...

Producțiile obținute la grâu în anii 1989 arată câteva tendințe generale la nivel european. Agriculturii statelor comuniste în general mai puțin productivă decât a celor occidentale. Pe de altă parte, diferențele la nivelul producției

În 1989, în clasamentul producătorilor de grâu europeni, România se afla printre codași FOTO: AGERPRES

medii la hectar nu sunt atât de mari ca în vestul continentului. Grecia și Spania, de exemplu, au o productivitate redusă chiar și în comparație cu statele comuniste. Pentru prima, aceste lucruri se poate explica cu ușurință prin structura generală a climei și solului. În cazul Spaniei însă, explicațiile tin mai degrabă de politica agricolă promovată în anii '80.

Cu o producție medie de numai 1.940 kg/ha, URSS este un caz aparte în peisajul european. Situația se datorează politicii de extindere a suprafeței agricole în zona de nord a țării, o politică ce a avut de a face mai mult cu propaganda decât cu economia propriu-zisă. Efectul prim a fost creșterea generală a producției, dar o scădere a productivității. Pe scurt, producții totale mai mari, dar cu prețuri de cost sporite.

... la lumea reală

Producția de grâu la hectar a României o plasează pe locul 16 în rândul celor 21 de state europene pentru care există date disponibile. Chiar dacă se consideră că datele din 1990 conțin erori sau au fost modificate voit pentru ca regimul comunist să arate mai rău decât în realitate, este clar că agricultura românească nu ocupa în anii '80 o poziție fruntașă la nivel european. Slaba ei productivitate indică faptul că plata datoriei externe din anii '80 nu s-a făcut, așa cum se crede, prin creșterea exporturilor de produse agricole. Cum producția era redusă în comparație cu celelalte state europene, politica „criminală” a fost mai degrabă una de reducere a importurilor. Aceasta a dus nu numai la înrăutățirea condițiilor de viață ale populației,

dar și la „îmbătrânirea” tehnologică a economiei românești. În consecință, a scăzut productivitatea în toate ramurile economice, inclusiv în agricultură.

De altfel, efectele acestei politici economice au fost resimțite până la nivelul de jos al agriculturii, așa cum își amintesc domnul Costică Măcelaru, inginer agronom în perioada anilor '70-'80 în CAP Liscoteanca, județul Brăila: „Am avut ani, până prin '81-'82, când funcționa economia socialistă și aveam aprovizionare materială, cu producții mari (...). După '81-'82, când s-au sistat importurile de produse fitofarmaceutice și îngrășămintele, majoritatea plecau la export, am început să suferim. Produceam încă mult, dar n-aveam baza materială, n-aveam îngrășămintele, n-aveam erbicidele”.

Cornel MICU

Nr. Crt.	Țara	Prod. kg/ha
1	Irlanda	7.910
2	Olanda	7.600
3	Danemarca	7.220
4	Belgia-Luxemburg	6.750
5	Marea Britanie	6.600
6	Franța	6.350
7	Germania (Vest)	6.210
8	Suedia	6.190
9	Ungaria	5.240
10	Cehoslovacia	5.130
11	Austria	4.900
12	Bulgaria	4.740
13	Germania (Est)	4.480
14	Polonia	3.850
15	Iugoslavia	3.790
16	România	3.360
17	Finlanda	3.280
18	Italia	2.510
19	Spania	2.380
20	Grecia	2.250
21	URSS	1.940

ARTICOLUL ZILEI

Clipa autenticității

Documentarul este prin definiție un gen al actualității, al clipei autentice, capabil să la pulsul viu al realității, să înregistreze cele mai fierbinți fenomene ale vieții și să le comunice sub formă cât mai accesibilă, cât mai directă. Încă de la apariția sa, cinematograful și-a trădat vocația documentară. Natura documentară a cinematografului, forma sa de real, capacitatea de a surprinde în direct aici și acum clipa efemeră, de a fi „priza directă” a realității au fost definite încă din start. De altfel, primii cinești din lume au fost operatori formați de frații Lumière și trimiși în toate colțurile pământului să popularizeze noua invenție. Astfel, documentarul a devenit o școală a vieții, o enciclopedie ambulantă, în stare să fixeze documentul unei epoci, al unui eveniment, al unei personalități etc., așa cum au dovedit-o primii documentariști englezi și cei sovietici (Școala de la Brighton. Cine-ochiul lui Dziga Vertov sau caravanele și trenurile cinematografice din timpul celui de-al doilea război mondial)...

Filmul artistic însuși poate fi definit ca un reportaj de date ridicat prin sensibilitatea creatorului la valoarea de artă. Pe de altă parte, marea artă a lumii trăiește, înainte de toate, prin forța ei de document... (..)

Filmele românești de scurt metraj sunt documente directe și vii ale acestor ani de profunde schimbări sociale și politice. Din cele aproape 360 de filme documentare realizate de studioul „Alexandru Sahia” într-un an, de mare varietate tematică și stilistică, majoritatea o constituie cele care răspund cu promptitudine evenimentelor majore ale țării. Amintim câteva: „Oameni din inima țării” de Luiza Ciolac, „Oameni de nădejde” de Alexandru Bologhianu, „Revoluția agrară – istorie și orizonturi” de Eugen Mandric, (...) monografiile de județ – printre cele mai recente: „Județul Caraș-Severin”, „Împliniri” de Felicia Cernăianu, „Drumuri mureșene” de Erwin Szekler și Ilarion Ciobanu și altele care au în centrul lor oameni de nădejde ai țării, constructorii de azi ai României socialiste.

Grid Modorcea
Cinema, nr. 10/1989

„POVEȘTEA VORBEI” : ÎNTRE APATIE ȘI EXASPERARE (2)

Literatură și politică

(Urmare din pag. 1)

Intuiția, deși nu întotdeauna o conștiință, sensului și a implicațiilor acestui proces au avut-o și au exprimat-o mai cu seamă scriitorii. Favorizată, poate și de fireasca lor vocație pentru exploatarea celor mai ascunse colțuri ale sufletului și ale conștiinței omenesti, dar cu siguranță și de posibilitatea de a-și formula și comunica într-un chip figurat, prin intermediul limbajului artistic și nu al celui conceptual, descoperirile și constatățile, ei s-au apropiat cel mai mult, chiar dacă uneori probabil involuntar, de sursa ori de sursele răului. Și se știe, este un fapt binecunoscut, că literatura din țările din Est a fost adesea nevoită să-și asume și să preia funcțiile istoriei, ale sociologiei, ale filosofiei, ale reflecției morale și politice. Dar o putem citi, în același timp, și ca pe un document, făcând abstracție atât de valoarea ei artistică, cât și de intențiile autorităților. E astfel remarcabil că în aproape toată literatura română scrisă și publicată în anii '50 – o literatură teizistă, rudimentară, produsă după canoanele realismului socialist – există un laitmotiv ce rezumă fără voie sensul metamorfozelor sociale atunci în curs: este lait-

motivul personajului care ține să declare că partidul l-a făcut om. „Am fost un nimeni”, „nu eram nimic”, „partidul mi-a dat totul” (în versuri boante sau în proză lăncedă, această afirmație răsună pretutindeni în literatura acelei epoci. E strigătul triumfător al serviciului împunător, e declarația de supunere și atașament a marginalității aduse la putere.

Nu a fost, de bună seamă, în intenția autorilor acestei literaturi născute moarte să spună vreun adevăr despre vremea lor: l-au spus, totuși, și l-au spus conformându-se chiar lozincilor oficiale. Și trebuie să ne aducem aminte că în ambigua năvelă Ana Roșculeț a lui Marin Preda o femeie albă alfabetizată este trimisă să participe la un Congres mondial al intelectualilor...! Să participe și să reprezinte România... Oportunism ori sarcasm, nu se poate ști; dar nu e greu să ne-o imaginăm, astăzi mai cu seamă, pe această eroină care abia reușește să silabisească aflată la conducerea unui important sector cultural sau științific din România... Fiindcă tot Marin Preda, în al doilea volum din Morometii, carte apărută în 1967, îl pune pe bătrânul țărăn Moromete să comenteze astfel schimbările ce

aveau loc în satul lui, intrat, cum se zice, pe calea marilor transformări socialiste: „Prostul – reflectează Moromete în limbajul lui țărănesc – prostul e dat și el de Dumnezeu și trebuie să trăiască și el, dar nu sub denumirea de deștept, să nu se mai înțeleagă cine e, ci sub denumirea lui de prost, așa cum l-a pus născut în vârf... A, că totdeauna el a încercat să arate că nu așa cum e, și a ajuns nu o dată să-i dea jos pe ai cu minte, nimic de zis, dar a ajuns singur, prin puterile lui, a dat din coate și a asudat, ce să-i faci, pe lume sunt și puturoși și pe spinarea lor se urcă proștii deștepti... Dar n-a venit nimeni să-l caute la el acasă și în vâzului lumii să-i spună: vino, bă, încoace, tu ai prost, că tu ești bun, treci aici și fii mare și tare, le muma... la ailați, lasă că le arătam noi lor!”, iar de la „tema prostului” cocoțat în vârf Marin Preda avea să treacă, în „Cel mai iubit dintre pământeni”, la „tema ticăloșilor” și la aceea a unui „coșmar al comicului”. Un salt calitativ, desigur, marchează evoluția de la prostie la ticăloșie, dar este un salt în jos, în hău, în nesfârșitele adâncimi ale degradării.

Mircea IORGULESCU

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Noi servicii pentru automobiliști

Grupele de locatari din orașul Orăștie, Str. Mureșului nr. 9 și 16, primește din partea Consiliului popular Hunedoara următorul răspuns: Cum locul de amplasare al containerelor, care se află lângă centrala termică la circa 30 m de blocurile respective, nu poate fi schimbat, Consiliul popular al orașului Orăștie, în ședința Biroului executiv, a aprobat realizarea unei rampe de gunoi subterane, precum și o instalație de spălare a acesteia.

Consiliul popular al municipiului Roman îi face cunoscut lui Constantin Cristea din comuna Doljestei, județul Neamț, om al muncii la Întreprinderea de țevi Roman, că s-a stabilit de către conducerea unității contorizarea tuturor camerelor de

locuit din căminul de nefamiliști în anul 1990, astfel ca plata energiei electrice să fie suportată în raport de cantitatea consumată.

Petentului Nicolae Ilie din Pitești, Str. Victoriei nr. 57, i s-a întocmit repartiție pentru imobilul IJGCL Argeș-Pitești, din Str. Oborului nr. 7, compus din două camere. Răspunsul vine din partea Consiliului popular al municipiului Pitești.

Pentru intervenții urgente, în cazul apariției unor defecțiuni (pierderi de gaze, dereglări în rețeaua de distribuție), cetățenii se pot adresa la telefon 028 - biroul de intervenții-reclamații al IRIDGNB.

Pentru automobiliști – se apropie

sezonul rece – Cooperativa „Prestarea” a inclus în nomenclatorul de servicii al unității din Șos. Ștefan cel Mare bl. 42B, colț cu Str. Viitorului nr. 197, confecționarea și repararea huselor și prelaturilor pentru autoturisme.

Lucrări de tâmplărie în construcții efectuează centrul cooperativei „Constructorul” din Str. Caraiman nr. 10 și Str. Cremenitei nr. 66.

Confecții sport (scurte, canadiene) pot fi procurate și de la unitățile „Arta îmbrăcăminte” din Bdul. Bucureștii Noi nr. 68, complexul Crânguș, Calea Griviței nr. 107 și 111, Complexul Alexandru Moghioroș ș.a.

Maria Bogdan Radu
Flacăra, nr. 40/1989

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Chiar sunt puțin invidios pe ei, dacă mama nu-mi făcea criza, vorbeam și eu! Asta e – important că operațiunea a demarat, dacă am mai reuși să adunăm semnături până într-o funcțiune „cordoanele sanitare”, există toate șansele să declanșăm ceva de proporții semnificative. Nu cred că trebuie mult pentru a pune în mișcare această masă, trebuie să reușești să pornești ceva și apoi să te miști repede. Ar trebui să mai apară măcar câțiva scriitori sau intelectuali de prestigiu, altfel e greu să învingi frica generală. Și din cât mai multe locuri, ca să trebuiască să-și disipeze forțele. Trebuie solicitați cât mai dispersat – într-un singur loc, e foarte ușor să repună lucrurile sub control.

Liviu Antonesei, Jurnal din anii ciuimei: 1987-1989. Încercări de sociologie spontană, Iași, Polirom, 1995, p. 98-99

O jumătate de oră, la Europa Liberă, de interviu cu Dan Petrescu – a vorbit și Luca Pițu (intervievator, N.C. Munteanu). Idem Dorin Tudoran, pentru Vocea Americii, iar Gilles Schiller semnează un articol în Libération, după convorbirea cu D.P. El (Schiller-Stem) a fost primul înștiințat că, împreună cu Doina Cornea, Mariana Marin, Liviu Antonesei, Dan Petrescu a semnat o petiție împotriva realegerii lui Ceaușescu.

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, Humanitas, 1995, p. 222

O creștere a tensiunii. Cine va scrie despre chinuitoarele dezbateri din rândul scriitorilor și intelectualității din ultima vreme? O creștere bruscă a conștiinței limitelor și problemelor reale, a insuportabilității condiției noastre, concomitent cu scăderea fricii și complexelor. O situație tulburătoare, de trecere. Se despică apele? Mă indoiesc. Noi trăim aici pe un nisip mișcător. Mulți vor să facă ceva, dar nimeni nu prea știe ce. Veșnica mea ezitare, tatonare (în cine să ai încredere că nu te trădează), orărea mea de a leși din umbră. Dorința mea de a mă tine de o parte și a luma în linie.

Manoilescu (merg cu B. la el să-i dăm scrisoarea) mă descurajează să fac politică. „Numai tu poți să scrii și să publici cărțile tale”. „Păi, nu le public, nu vedeți? De șapte ani n-am scos o carte”. N.M. continuă senin: „Agițiați pot să facă și alții”. Ține un discurs scurt împotriva politici, a amestecului scriitorului în proteste, în agitația asta etc. „Nici nu sunt mari scriitori”. Și Soljenitzin?, încerc eu. Alte zămbete. Nu știu cât de pătrunzătoare sunt argumentele lui împotriva politici. Nu cumva este propriul lui alibi, că s-a adaptat, că este oficial, că o duce bine?

Rubrică, pașaport, catedră, cărți. Expert în supraviețuire și coabitare. Dar cine este azi chinuit de asemenea dileme, ca ale mele și ale altor câțiva? Nu seninul.

Stelian Tănase, Acasă se vorbește în șoaptă. Dosar & Jurnal din anii târzii ai dictaturii, Compagnia, 2002, p. 152-154

„Nimic nu mi se pare mai sec decât jurnalul”, scrie George Călinescu în „despre Egoletrie”, în Adevărul literar din 20 decembrie 1936, sub semnătura Aristarc (Cronica mizantropului).

Nouăzeci la sută din „Însemnări și polemici” sunt un fel de jurnal, fără ca autorul să-și dea seama de asta. Culemea că acest volum alcătuit de Andrei Rusu cuprinde în cea mai mare parte pagini de o banalitate și platitudine înfrigorătoare. Mai ales paginile de după 1944, dar parțial chiar și dinainte. Stai și te crucești cum a putut semna asemenea articole autorul – Vieții lui Eminescu” și al unor romane destul de bine ticluite. Am impresia că slăvitul critic a uitat că e critic, când a scris cel puțin două sute de pagini din cele trei sute câte numără volumul la care mă refer. Asta nu mă împiedică să-i dau dreptate lui Mircea Scarlat (bineînțeles, în parte), care în „Postfață” la volumul cu pricina face un distingu îndreptățit între pamflet și polemică, laudând, de pildă, diatriba călinesciană împotriva lui Craicnic, dar și împotriva lui Vasile Voiculescu (din prima lui fază), pe chestia excesive parade a ingerilor, dar subestimând fără justete calitățile și valoarea revistei Gândirea, o publicație, oricum, reprezentativă pentru spiritul unei bune părți a scriitorilor intelbelice. În pofida distingo-ului dintre pamflet și polemică (optând pentru ultima) Călinescu aluneacă uneori într-o ieftină șarja pamfletară, nu fără a avea dreptate în ceea ce privește compromițătoarele contradicții ale lui Craicnic sau bătaioasa explozie a lui Cantacuzino (Pițon), ridiculate ca umor, sarcasm și cu o vervă cuceritoare. Verva polemică a lui George Călinescu nu-l împiedică pe acesta să sarjeze uneori fără noimă, în chip deplasat, dându-și în petic și ridicând, publicând oșanale penibile, de circumstanță, în ziarul Națiunea, al cărui director (compromișorilor) a fost un timp. Asta nu l-a ajutat să fie la un moment dat ostracizat, îndepărtat de la catedră, ba și executat fulminant de te miri ce coleg dogmatic universitar, pentru publicarea romanului „Bietul Ioanide”.

Șarja lui Mussolini, pentru intervenția contra abisinelienilor, e scrisă cu deplină îndreptățire, aș zice cu geniu polemic, ca și, de altfel, lupta turbată a acestora pentru „spațiu vital”, prin care capul delezăntuit pe nume Hitler înțelegea „Deutschland über alles”.

Arșavir Acterion, Jurnal în căutarea lui Dumnezeu, Institutul European, Iași, 1994, p. 212-213

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Producții-record

În urmă cu două decenii, luna octombrie era o perioadă de maximă eferveșcență, în cursul căreia organizațiile județene de partid raportau, pe întrecute, încheierea recoltării culturilor de toamnă, precum și obținerea unor producții-record la hectar. La data de 10 octombrie 1989, s-a anunțat oficial că județele Olț, Mureș și Caraș-Severin au obținut cele mai mari recolte de soia: 6.230, 5.980 respectiv 5.700 kilograme la hectar. Iar campion absolut la soia pe hectar a fost atunci CAP „Pecica”, care a realizat o producție de 6.280 kg/ha. La fel de importanți erau, la vremuri de toamnă, și cartofii pentru iarnă. Cultură la care jud. Brăila a raportat realizarea unei producții de 80.950 kg/ha și jud. Dolj cu 77.150 kg/ha. Proviizile pentru toamnă și iarnă trebuiau să cuprindă, bineînțeles, și ceapă. Iar în această privință județul Argeș s-a declarat „campion național”, cu o producție de 64.500 kg/ha. În schimb, județele Galați și Dolj, se lăudau cu producțiile mari de ardei gras, unde IAS-ul Teacuci, respectiv CAP-ul Gângiova au raportat producții de 84.750 kg/ha, respectiv 82.600 kg/ha.

Jurnalul cumpărătorului

„Jurnalul cumpărătorului”, mult mai bine cunoscut sub numele de „Condică de sugestii și reclamații”, conținea deosebi probleme reale, existente în comerțul socialist de stat. Astfel de cazuri au fost consemnate în „Jurnalul cumpărătorului” (ținut la zi în Piața Floresca. Acolo se menționa că „zua de 7 octombrie, vânzătorul D. Neagu a venit băut la serviciu și este agresiv cu clienții”. Iar la 6 octombrie 1989, „Marin Dolnescu vinde marfa după bunul său plac, amestecând, la același pret, produse de calitate superioară cu produse de calitate inferioară”. Și asta după ce, cu doar o zi mai înainte, fusese surprins că „Înșală la cântar”. Iar vânzătoarea Angela Bogoiu „este impertinentă și servește clienții preferențial, după criterii doar de ea știute”. Bineînțeles că „jurnalul” nu menționa și eventualele pedepse menite să tempereze impertinența apozorgiilor.

Ikebana la Dalles

La Sala Dalles din Capitală a avut loc o demonstrație de Ikebana, arta tradițională japoneză de aranjare estetică a florilor. Au participat reprezentanți ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Ministerului Afacerilor Externe, oameni de cultură și artă, precum și un număr public compus din iubitori de artă. La acest eveniment a fost prezent și Katsushiro Ichioka, ambasadorul Japoniei la București.

La Torcera ne lăuda cumpătarea

Într-un articol publicat în ziarul chilian La Torcera, se menționează că „succesele deosebite ale României obținute printr-un efort național considerabil au fost posibile datorită inițiativelor și măsurilor promovate de președintele Nicolae Ceaușescu în direcția alocării a aproximativ o treime din venitul național pentru fondul de dezvoltare economică-socială a țării, poate cea mai înaltă rată de acumulare pe plan mondial și care continuă să se mențină și în prezent, atitudine politică

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

NU LUI CEAUȘESCU!

(Urmare din pag. 1)

- Adresa...

- De asemenea, într-un interviu dintr-o publicație iugoslavă, președintele Ceaușescu a susținut la o întrebare, de altfel abil pusă de ziarist, că la noi manualele și învățământul sunt complet diferite. Este o eroare, pentru că eu am lucrat într-o bibliotecă ce avea, printre altele, și manuale de învățământ și pot să vă spun că era bătaie pe aceste manuale, tocmai pentru faptul că manualele nu se găsesc, iar în cazul în care se găsesc se plătesc. Deci, nici o problemă de manuale și învățământ gratuit la noi.

- Dan Petrescu, știm că ieri Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită prin piețele Capitalei și a găsit lucruri nu prea demne de laudă, dimpotrivă, tot ce a văzut acolo a fost demn de critică - eu cel puțin am auzit asta la Radio București, mata probabil ai citit Scinteia. S-a îmbunătățit cu ceva situația de duminică dimineața și până seara sau până mâine dimineața la Iași?

- La București nu știu care e situația, însă la Iași nu e nici o schimbare, nu este nici o schimbare după această vizită, dar nu este nici o schimbare după faimoasa plătire a datorilor, când s-au anunțat schimbări spectaculoase și nu s-a plătit absolut nimic. Nu? Am trăit o perioadă în care apăreau tot felul de provocatori în momentul când s-a anunțat plățirea datorilor. Aceștia spuneau cu glas tare, așa, în vânt, că în două-trei luni toată lumea va avea de mâncare. Or, aceste luni au trecut și, mă rog, riscăm să așteptăm mult-visatul comunism ca să găsim ceva de mâncare. Pe de altă parte, nu mă miră faptul că în piețele din București au fost găsite defecțiuni, pentru că probabil că vizita a avut un caracter mai mult sau mai puțin inopinat, și atunci lumea nu a avut răgazul de a se pregăti. Pentru că vizita de la Iași s-a făcut cu pregătiri și pot să vă spun și cum.

- Tocmai voiam să vă întreb: nu s-au întâmplat schimbări nici atunci când Ceaușescu a vizitat Iașul și Moldova, unde a avut cuvinte atât de bune și de frumoase despre și pentru moldoveni?

- Vizita se pare că s-a soldat cu ceea ce în concepția regimului se cheamă eșec, pentru faptul că au fost unele incidente la Iași: foarte multe persoane au predat scrisori și tot felul de reclamații președintelui; pe de altă parte, el a dejuat la un moment dat intențiile gărzii și a împrumutat alt traseu, în urma unei sesizări, se pare, ajungând într-un cartier unde se construiseră niște blocuri ceva mai de tip vilă pentru nomenclatură, pe care cu mare generozitate le-a repartizat familiilor cu mulți copii. Ei, de aici o serie de altercații în aparatul lor de partid, fără îndoială. Pe de altă parte, la Iași vizita a fost, cum vă spuneam, pregătită și în modul potemic-niadei obișnuit, respectiv în marginea lanurilor de porumb s-au plantat exemplare de porumb supradevoluate pe care s-a legat un număr de știuleți de porumb mai mare decât o plantă ar putea produce în mod obișnuit. Și sigur că o să mă întrebăți cum se sustineau aceste tije de porumb în pământ. Este foarte simplu. Ele comportau în interior o altă tijă metalică ce le fixa în tărană. Sigur că există riscul unui vânt mai puternic, pentru că se pare că accidente s-au întâmplat, ceea ce producea efectul comic că aceste tije se roteau în jurul lor inele. Ei, nu știu dacă a fost cazul aici, dar, pe de altă parte, aceste lucruri pe care vi le spun s-au discutat pe urmă între activiștii de partid care ricauau la propria mascaradă pe care au pus-o în scenă. De asemenea, s-a adus în mod special o sfecă supradevolată de la o fermă din Pufești. S-a adus o sfecă supradevolată, care se pare că este destinată tocmai vizitelor prezidențiale. Asta a fost o întreagă istorie, pentru că ferma de acolo este pătită și probabil că împrumutând vagoane de sfecă în scopul amintit acestea nu s-au mai întors înapoi ori s-au întors înapoi cu exemplare de sfecă normală, și atunci vagonului de sfecă i-a fost atașat un delegat care să privegheze asupra produselor, iar, în plus, sfecele au fost însemnate, fiecare în parte, ca nu cumva să fie substituite.

- Domnul Petrescu, spuneți-mi, au fost schimbări și în ceea ce privește aprovizionarea magazinelor alimentare din Iași în timpul vizitei prezidențiale?

- În mod ciudat, s-au petrecut câteva fenomene de genul ăsta, însă cu un caracter mai degrabă ascuns, adică apăreau ici și colo niște produse pentru care se făceau cozi foarte mari și care dispăreau instantaneu. Așa încât, cum să vă spun, o bunăvoință minimă din partea serviciilor de aprovizionare, ca să zic așa, nu o putem nega, ea a existat. Însă total insuficientă față de cerințele populației.

- Primul din motivele grevei pe care o întreprindeți este faptul că ați rămas fără slujbă, că ați ajuns să fiți dat afară din serviciu pe care îl ocupați la bibliotecă. Al doilea motiv este acela că nu primiți pașaport pentru a urma un tratament în Occident. Despre ce e vorba, dacă puteți fi ceva mai explicit, și dacă puteți fi mai explicit și cu răspunsurile pe care le-ați primit până acum la cererea dumneavoastră de pașaport?

Despre ultima vizita a „Tovarășului” la Iași, bibliotecarul Dan Petrescu declara la Radio Europa Liberă că se desfășurase cu „peripeții”

FOTO: AGERPRES

- Da, cu plăcere. Mi s-a diagnosticat în vară un osteom în sinusul frontal drept. Lucrul ar necesita o operație. Această operație la noi se petrece în mod obișnuit cu dalta și cu ciocanul, deci printr-o trepanare, dar în lipsa oricărui anesthetic. Bolnavul este pur și simplu legat de pat și de masa de operație și nu are decât să urle cât pofteste. Pe de altă parte, sigur că, fiind angajat până la începutul acestei luni, am încercat să obțin actele necesare unei cereri de viză, însă avizul pe care trebuia să-l capăt din partea instituției mi-a fost refuzat. Există o formulă în acest aviz, anume instituția garantează că postulantul prezintă garanții morale și politice pentru a călători în străinătate. Acum am făcut o hârtie către instituție în care mi se părea ciudat că trebuia să fiu garantat moral, mai ales că mai fusesem o dată în străinătate, fără nici un fel de probleme. Pe de altă parte, a fi garantat politic de niște oameni care în mod evident sunt angajați în sens contrar opiniilor mele politice mi se părea compromițător, și atunci am cerut o formulă mult mai simplă, și anume că sunt pur și simplu angajat acolo și că pot călători în perioada concediului meu legal de odihnă. Această hârtie mi-a fost refuzată. În momentul de față, pentru că nu mai lucrez acolo, sper ca serviciul de pașapoarte să-mi accepte depunerea actelor în vederea obținerii vizei.

- Se tem cumva autoritățile că ați pleca în Occident și nu v-ați mai întoarce?

- Nu, este exact invers. M-am întâlnit la un moment dat pe stradă cu un reprezentant al acestor autorități și i-am expus problema mea, și acesta a răș foarte cinic, spunându-mi că pentru mine, desigur, nu se pune problema rămănerii acolo, ci tocmai invers. Or, sigur, că în această situație m-am simțit obligat să spun că nu plecarea mea ar rezolva ceva pentru această țară, ci cred că tocmai dimpotrivă, că, dacă ar pleca ei, s-ar putea să se mai întâmple niște lucruri.

- Ei, să sperăm că ei vă vor auzi. Există și alte lucruri pe care ați vrea să le spuneți și pe care eu nu v-am întrebat despre ele?

- Cu mare plăcere, un lucru independent de situația mea personală, un lucru privește interesele generale, ca să zicașă. Am lansat o declarație privind ceea ce se va întâmpla probabil la Congresul al XIV-lea, pe care îl așteptăm cu nerăbdare. Este vorba despre realegerea în funcția supremă de partid a președintelui Nicolae Ceaușescu. Problema este că sigur o să mă întrebați ce legătură am eu cu această alegere care în mod logic nu privește decât partidul.

- Nu vă întreb...

- Nu mă întrebați, dar mă simt eu obligat să reacționez. Este vorba despre o alegere în funcția supremă de partid și care în mod logic nu privește decât partidul. Or, toate mijloacele de informare au vorbit despre întregul popor care primește cu bucurie această realegere. Mi se pare un abuz formidabil în momentul în care în România există deja o opoziție și o disidență.

- Vă întrerup puțin, declarația aceasta dacă nu mă înșel a apărut în „Liberation” de marți și noi am difuzat-o în emisiunea „Actualitatea românească”, de luni seară, adică din seara în care noi deja vorbim acum la telefon.

- Este exact. Îmi permit atunci să mai aduc la declarația dumneavoastră câteva precizări. Numele pe care l-ați recepționat greșit îl rectific, este vorba despre domnul Filip Răduți. În afara de asta țin să precizez

că toți semnatarii de până acum indepartează orice idee de retractare a spuselor lor, deci orice gen de dezmințire sau retractare nu le va aparține, și nu este voit din partea lor. Pe de altă parte, în momentul de față dispunem de un nou semnat. Este vorba despre domnul Luca Pițu pe care, dacă doriți este lângă mine, vi-l pot da la telefon.

- Numai o secundă, aș vrea să vă mai întreb încă o chestiune. Știți, de când sunt la Europa Liberă, de aproape 10 ani, dumneavoastră sunteți primul român cu care vorbesc direct din țară și care acceptă să stea de vorbă cu noi, cu acceptul, de asemenea, de a se difuza convorbirea noastră.

- Da, este exact...

- Aș zice să fie într-un ceas bun, și să sperăm că într-o bună zi și alți români vor fi în măsură să stea de vorbă cu noi, la Europa Liberă, direct din țară și fără teamă.

- Să sperăm că o să ne ajute Dumnezeu în această privință.

- Spuneți-mi cum priviți dumneavoastră, și prietenii dumneavoastră și alți intelectuali pe care-i cunoașteți ceea ce se întâmplă la ora actuală în celelalte țări comuniste, în Ungaria, în Germania Democrată, în Polonia și, evident, în Uniunea Sovietică?

- Ceea ce se întâmplă este de foarte bun augur pentru toate popoarele din această zonă, după părerea mea regimurile de tip comunist instaurate aici sunt complet compromise și nu au altă soluție decât de a capitula. Pe de altă parte există un contrast formidabil între ceea ce se întâmplă în Ungaria, chiar în Republica Democrată Germană, în Polonia, în Uniunea Sovietică și ceea ce se întâmplă la noi. Noi în momentul de față alcătuim un soi de enclavă în această parte geografică a lumii, dar îmi place să cred că după un anumit principiu, pe care l-aș numi al vaselor comunicante, nu e departe vremea când ne vom pune la unison cu ceea ce se întâmplă în zona noastră geo-politică. Este adevărat că această enclavă despre care vorbesc capătă în momentul de față un caracter de albanizare forțată. De aceea îmi permit să spun că, dacă președintele Nicolae Ceaușescu a acuzat pe patru dintre cei șase demnitari de partid, care i-au adresat o scrisoare de a fi agenți ai diferitelor puteri, în mod logic mi se pare că și el însuși este un agent, și anume agent albanez.

- Nu aș prea crede, dar nu e exclus... Domnule Petrescu, încă o întrebare referitoare la dumneavoastră. Ce vi s-a întâmplat după ajungerea și difuzarea în Occident de posturile de radio printre care și cel la care lucrez, a scrisorii dumneavoastră către organele de represie.

- Nu s-a întâmplat nimic, dacă n-ar fi această concediere pe care am discutat-o.

- Deci, ceva s-a întâmplat totuși.

- Ceva s-a întâmplat, și am semne ale motivelor acestei întâmplări, și anume faptul că în sfârșit a transpirat până la mine acest zvon, atât timp cât mă refeream la chestiuni foarte, foarte generale, lumea era dispusă să accepte până la un punct lucrurile, dar din momentul în care am început să numesc niște persoane precise, acestea s-au pus în mișcare. De aceea am și vorbit, dacă vă amintiți dumneavoastră, de la începutul declarațiilor mele, de o anu-

mită rețea formidabilă de corupție care face ca președintele Ceaușescu să nu fie singurul vinovat de situația actuală a țării.

- Spuneți-mi, celorlalți oameni pe care dumneavoastră i-ați menționat în scrisoarea dumneavoastră, li s-a întâmplat ceva? Altfel decât în mod obișnuit?

- Deocamdată nu, dar nu sunt semne bune în această privință. O să încerc să vă țin la curent în măsura posibilităților.

- OK. Socot că convorbirea noastră a fost fructuoasă și că ați spus multe lucruri dintre cele pe care bănuiesc că ați vrut să le spuneți pe această cale. Eu vă mulțumesc pentru curajul și pentru atitudinea dumneavoastră civică, și dacă se poate, aș vrea să schimb un cuvânt și cu domnul Luca Pițu (...).

- Vă mulțumesc foarte mult, și am pentru dumneavoastră o mare stimă, ca și pentru colegii dvs. (...) Vi-l trec pe Luca Pițu.

Luca Pițu, în direct împotriva regimului

- Bună seara, domnule N. C. Munteanu.

- Bună seara domnule Luca Pițu, mă bucur să vă aud, mai ales că sunteți printre cei care nu ați întors spatele colegului și prietenului dumneavoastră Dan Petrescu, după ce acesta a scris mai multe scrisori. Dimpotrivă, am avut plăcuta surpriză să vă număr printre cei care l-ați sprijinit, dacă nu în totalitate, dar împărțându-i în mare parte ideile. Ce vreți dumneavoastră să ne comunicați nouă și, evident, ascultătorilor noștri? Alo?

- Nu vă aud așa de bine...

- Ziceam că mă bucur că sunteți alături de Dan Petrescu. Aș vrea să vă prezentați dumneavoastră dacă se poate și dacă aveți ceva să ne spuneți nouă și ascultătorilor noștri.

- Am înțeles întrebarea dumneavoastră, se aude foarte prost, ce pot să vă spun este că dacă sunt alături de el, este pentru clarificarea logică necesară în chestiunea discutată. Este vorba despre manipularea așa numitei sinecdoci totalitare, sau a părții care se substituie întregului. Nu? Nu poporul în unitate l-a reales. Ci membri de partid. Mi se pare o distincție logică și de aceea, pentru ca această distincție să triumfe, am fost alături. Un al doilea motiv ar fi prietenia care mă leagă de o parte din semnatari. Eu rămân ... un, eu nefiind un opozant, nici un dizident, rămân conform tradiției familiei mele, un apolitic. Dar un apolitic activ.

- Cu ce vă îndeletniciți dumneavoastră, dacă îmi permiteți să vă întreb?

- Am fost până la 15 septembrie curent lector la facultatea de filologie a Universității din Iași.

- De ce „am fost”?

- Pentru că de la 15 septembrie sunt liber profesionist, sau cu un termen mai puțin plăcut... șomer.

- Care este cauza pentru care dumneavoastră ați devenit șomer de o jumătate de lună sau mai bine de o jumătate de lună?

- Nu o bănuieți?

- Nu. Sau dacă o bănuiesc aș vrea să o știu de la dumneavoastră.

- Faptul că am continuat să întrețin relații de prietenie cu Dan Petrescu chiar după ce acesta a intrat în opoziție politică.

- Este acesta un motiv pentru ca un cadru didactic să rămână fără un post în orașul în care trăiește și a activat până acum?

- Acesta a fost motivul subteran, subiacent sau faptul că am publicat în revista „Agora” niște eseuri filozofice și literare, fără...

- Și acesta e un motiv ca să rămâneți fără slujbă?

- Se pare că este, nu pentru conducerea universității, dar... dacă am admite că universitatea ar avea tradițională ei autonomie. Însă se pare că există în universitate ceea ce se numește univers-securitatea, care este o filială a unei instituții care în Iași are sediul pe Strada Triumfului nr. 6. Și în momentul când o persoană este indezirabilă respectivei instituții, eu știu, pentru un neconformism de un anumit gen, atunci se fac presiuni asupra bu-

toanelor de la universitate și se pot obține efecte ca acela la care m-am referit anterior.

- Da. Am impresia că aceste organe nu știu că în România este garantat dreptul la libera exprimare, dreptul la cuvânt, și că dumneavoastră nu ați făcut decât să vă exprimați liber cuvântul și opiniile. Nu cumva aceia sunt cei care încalcă legile țării și nu dumneavoastră?

- Bineînțeles că în ședința de... au fost suficient de perversi; că la ședința de excludere secretă la care nu au fost invitați decât membri protocolului, adică ai univer-securității și profesorii care în universitate se ocupă cu relațiile cu străinii, raportează activitatea străinilor în Iași, a lectorilor străini, de exemplu, relațiile colegilor lor cu editurile din străinătate, cu librăriile, cu cartea în limba străină și excluderea lor a fost propusă de la bază, adică cei patru din comitetul de protocol, dacă vreți îi și numesc, s-au...

- Vă rog,

- ... s-au întrunit ... E vorba despre doamna sau dacă vreți tov. Valentina Agrigoroaei, tovarăsa Petruța Spănu, tov. Anca Sârbu sau tov. Maria Pavel, al cărei soț (cu vechime în domeniul respectiv) a fost răsplătit cu o misiune în străinătate, director al Bibliotecii Române de la Paris. Și aceștia s-au întrunit la o ședință, la care venise decanul facultății, manipulat, pregătit că să obțină cu orice preț excluderea. Și sigur că au invocat, nu știu, orice vreți... indisciplină, imoralitate. Au, au găsit un limbaj potrivit, evitând să discute, eu știu... expresie sau libertatea gândirii, sau...

- La libera circulație măcar a ideilor, dacă nu și a oamenilor. Domnule Luca Pițu, puteți să-mi spuneți, pe scurt, ce înseamnă să nu-ți mai fie frică în comunism și în comunismul ceaușist în mod special?

- Da, este un risc pe care foarte puțini și l-au asumat, și un risc pentru care nu toți sunt pregătiți (...).

- Mai e un om pe care trebuie să-l stimați alături de Dan Petrescu de la Iași în clipa de față și acela se numește Luca Pițu. Sunteți chiar dumneavoastră, iată dumneavoastră vorbiți la Europa Liberă și dovedeți că nu vă este frică. Vă mulțumesc pentru participarea dvs. la emisiunea noastră, și dacă mai aveți altceva să spuneți, ceea ce eu nu v-am întrebat, v-aș ruga să o faceți în încheiere.

- Sper să am ocazia să o fac mai târziu, mai ales că în momentul de față eu încă mai sper, chiar și după memoriul adresat rectoratului, la 14 septembrie, la care am primit un răspuns negativ, chiar și după acest memoriu prin care ceream cu fermitate reintegrarea pe postul pe care l-am avut anterior, deci eu continui să aștept un răspuns de la universitate, eu știu! Oamenii de bine care mai sunt acolo să încerce să apere autonomia, tradiționala autonomie a prestigioasei universități ieșene. Deci eu sper.

- Mulțumesc domnule Luca Pițu, (...).

- La revedere, domnule N.C. Munteanu.

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** *10,9 LEI*
CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE
www.jurnalul.ro

Căștile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Trocul oamenilor muncii

(Urmare din pag. 1)

Mi-aduc aminte de bietul om, cum se ducea la vecinul care lucra la abator cu două pachete de cafea poloneză, cumpărată de la bisniziari, și cum lua de la ăla mai multă carne decât avea nevoie, pentru că trebuia să dea și doamnei care îi dădea ulei și făină. Era o adevărată suveică.

Tata, în schimb, ziceai că lucrează la forțele

speciale. Era tot timpul în alertă și nu punea alcool pe limbă nici în week-end. Pentru că știa că, dacă îl sună cineva, trebuie să se ducă să repare, chiar dacă îl ia de la masă cu sarmauă în gât. Pentru că săptămâna următoare putea să aibă el nevoie de ceva. Așa imi făcea rost și mie de adidași, de o geacă de piele, de la tovarășii din consiliu care aveau relații la fabricile din Timișoara.

Dar tata nu făcea diferențe între oameni.

Făcea și la ăia avuți, care îi mai dădeau și bani, dar făcea și pentru ăia la fel de amărâți ca el. Pentru colegi, pentru vecini... Unii n-aveau ce să-ți dea. Sau li știai mai amărâți și că abia se descurcau, și nu le cereai nimic. Dar, pe vremea aia, nici o datorie nu rămânea neplătită. Până și ăla amărâtul avea o rudă la țară, care îi trimitea toamna țuică, fructe, legume... Din alea, colegii îi aduceau și lui tata".

(a consemnat Andreea SMINCHIȘE)

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Radio Kossuth a lansat un serial de emisiuni despre România

Informarea Ambasadei României la Budapesta
Către Ministerul Afacerilor Externe
Tovarășului Constantin Oancea,
Tovarășului Lucian Petrescu,

Vă informăm că la 9.10 '89, ora 20:00, Radio Kossuth a transmis o emisiune (de 50 minute) intitulată „Alternative ale României”. Emisiunea – sub formă de masă rotundă, a fost organizată de redacția ziarului „Informații despre Ardeal” din Ungaria. Au participat Pal Bodor (scriitor, provenit din România), Csada Bojte – redactor al ziarului de mai sus, Claude Karnoouh antropolog francez, Michael Shafir – politolog, de la „Europa Liberă”, Schoplin Gyorgy – profesor la Școala Economică din Londra, și Imre Szokai – adjunct șef de secție la CC al PSU. Discuțiile au fost conduse de Humberger Andras, lucrător la ziarul amintit. În cadrul emisiunii, s-a încercat să se facă o analiză a situației politice, economice și sociale actuale din România, prin prisma evoluției istorice a societății românești. S-a făcut o prezentare critică a situației actuale din România și, în general, a realităților românești de după 1944, dar, în special, din 1965 și până în prezent. Scopul principal urmărit a vizat, însă, situația maghiarilor din Transilvania, viitorul acestora, perspectiva conviețuirii populației maghiare cu cea românească.

Pal Bodor a mai arătat că perspectiva maghiarilor din România este sumbră, intrucât conducerea României a pasat problema naționalității maghiare la organele de securitate. În acest sens, România și-a format asemenea oameni din rândul naționalității maghiare pe care să-i folosească ca informatori și traducători. Aceștia cunosc puțin din cultura maghiară și nu pot fi folosiți ca intermediari utili, nu cunosc detalii despre tradițiile și cultura maghiară, așa cum a fost generația sa. I. Szokai a încercat să evidențieze că politica conducerii române actuale a reușit să câștige populația românească prin unele realizări meritorii, mai ales în politica externă (neparticiparea în 1968 la intervenția din RSC, „a scă-

pat” de ruși independența economică) și că aceasta a introdus în politica PCR un pronunțat spirit naționalist.

C. Karnoouh și M. Shafir au apreciat că „unele acțiuni de politică externă românească nu trebuie considerate ca realizări ale ei, ci mai degrabă ca speculații și reușite de moment, și ca un fel de reacție a președintelui român față de pericolul ce-l paște de la reformele din Ungaria și Polonia” (au exemplificat cu 16.06. '89, când, deși la Budapesta nu s-au făcut referiri la România, președintele român a apreciat că ungurii s-au amestecat în problemele sale interne).

Faptul că în România nu există structuri de opoziție, I. Szokai a apreciat că acest lucru s-a datorat, în principal, evoluției istorice a societății românești, care nu are tradiție în această privință. În România există un fel propriu de opoziție față de conducere, care se manifestă prin atitudinea de pasivitate a populației și, în mod deosebit, a intelectualității. După părerea sa, este necesar să se continue contactele ungare cu intelectualii români, prin care să se explice realitățile ungare și a determina, astfel, populația română să înțeleagă că poporul ungur nu are intenții revizioniste și, în acest fel, să reușească apropierea și conviețuirea pașnică a lor, cu respectarea reciprocă a culturii. La ora actuală, în Transilvania nu există intelectualitate maghiară, dar nici română, deși acolo a existat o intelectualitate română care a avut o poziție proprie, diferită de aceea din Moldova și Muntenia. Regimul Ceaușescu a lichidat și această tentă de personalitate a intelectualității din Transilvania.

Toți vorbitorii au apreciat că evoluția evenimentelor din URSS va influența, mai devreme sau mai târziu, și viața politică din România. Menționăm că această emisiune va continua sub forma unui serial, pe teme antirumânești.

Document din volumul:
1989 – Principii dominului.
Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Ediție de: Dumiriu Preda și Mihai Releagan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 221-222

DIVIZIA B, ETAPA A 5-A: RAPID BUCUREȘTI ÎNCEPEA DRUMUL REVENIRII PE PRIMA SCENĂ

Una dintre cele mai iubite echipe din România, Rapid București, relua campionatul 1989-1990 din postura de divizionară secundă, după ce retrogradase în sezonul anterior. Pe banca tehnică au fost instalați antrenorii Gheorghe Mulescu și Teofil Codreanu. După cinci etape, giuleștenii se instalaseră deja pe prima poziție în Seria a II-a a Diviziei B, după un succes la Mediaș reușit în ultimul minut, prin golul lui Damaschin II. Lotul alb-vișniilor se schimbă aproape în totalitate, cele mai cunoscute nume fiind Țară, Goanță, portarul Toader, Damaschin II, Drăghici, Vameșu sau Marian Rada, ultimul aflându-se și în prezent la gruparea din Giulești. Unul dintre simbolurile echipei, Nicolae Manea, plecase la Gloria Bistrița, la fel și fundasul dreptă Marinescu, tatăl actualului portar al grupării din Grant. Principalele contracandidate ale „feroviarilor” la promovare erau Pandurii Tg. Jiu, Drobeta Tr. Severin sau Unirea Alba Iulia. În Seria I, FCM Progresul Brăila a preluat fotoliul de lider, în urma succesului din derby-ul cu Politehnica Iași, scor 2-1. O altă formație cu pretenții, Gloria Buzău a învins pe teren propriu, 4-0, pe CS Botoșani, în timp ce Oțelul Galați a cedat, surprinzător, 0-1, în deplasarea de la CSM Suceava. Seria a III-a, denumită „ardeleană”, era condusă de Gloria Bistrița, care se afla la egalitate de puncte în fruntea clasamentului cu CSM Reșița. Bistrișenii erau conduși și la acea vreme de președintele Jean Pădureanu. Gloria a învins în etapa a 5-a pe Chimica Târnăveni, scor 5-0, golurile fiind marcate de Nicolae Manea (3 reușite), Roman și Soare.

Jumătate din Liga I

În componența celor trei serii ale Diviziei B în sezonul 1989-1990 se regăseau multe nume care, în prezent, evoluează în Liga I. Este vorba de Oțelul Galați, Politehnica Iași, Ceahlăul Piatra Neamț, Rapid București, Pandurii Tg. Jiu, Unirea Alba Iulia, Gaz Metan Mediaș, Gloria Bistrița și Steaua CFR Cluj Napoca. În schimb, în prezent, au dispărut multe nume de tradiție ale eșalonului secund,

Rapidistii s-au instalat, după cinci etape, pe prima poziție în clasamentul Seriei a II-a FOTO: Revista Sport

cum ar fi Poiana Câmpina, Prahova Ploiești, IMASA Sf. Gheorghe, Autobuzul București, Mecanică Fină București, Tractorul Brașov, Foresta Fălcișeni, fostă prin divizionară în anii '90, ICIM Brașov, Metalul Mija, Someșul Satu Mare, ASA Tg. Mureș, Gloria Reșița sau Electromureș Tg. Mureș. Erau vremuri când, de exemplu, orașe precum Pașcanii avea două echipe în Divizia B, Siretul și CFR. La fel și Reșița, cu CSM și Gloria, Aradul, cu UTA și Gloria, sau Târgu Mureș, cu ASA și Electromureș.

Daniel STAN

SERIA I
Steaua Mizil – Poiana Câmpina 1-0
Foresta Fălcișeni – Aripile Victoria Bacău 2-1
Gloria Buzău – CS Botoșani 4-0
Unirea Slobozia – Prahova Ploiești 4-0
Siretul Pașcani – Viitorul Vaslui 2-0

Unirea Focșani – CFR Pașcani 2-0
CSM Suceava – Oțelul Galați 1-0
Progresul Brăila – Poli Iași 2-1
Olimpia Rm. Sărat – Ceahlăul Piatra Neamț 2-0
Clasament: 1. Progresul Brăila 8p, 2. Gloria Buzău 7p, 3. Olimpia Rm. Sărat 6p.

SERIA a II-a
Constructorul Craiova – Chimia Rm. Vâlcea 3-1
Metalurgistul Slatina – Minerul Motru 2-0
Mecanică Fină București – Drobeta Tr. Severin 1-2
Sportul „30 Decembrie” – CS Târgoviște 3-1
Pandurii Tg. Jiu – FCM Caracal 2-0
Gaz Metan Mediaș – Rapid București 0-1
Autobuzul București – ICIM Brașov 2-0
Tractorul Brașov – Unirea Alba Iulia

1-2
IMASA Sf. Gheorghe – Metalul Mija 0-0
Clasament: 1. Rapid 9p, 2. Pandurii 8p, 3. Drobeta 7p.

SERIA a III-a
Mureșul Deva – Progresul Timișoara 0-0
Someșul Satu Mare – Metalul Bocșa 1-0
Gloria Bistrița – Chimica Târnăveni 5-0
Steaua CFR Cluj Napoca – UTA 0-0
CFR Timișoara – ASA Tg. Mureș 1-0
CSM Reșița – Strungul Arad 1-0
Electromureș Tg. Mureș – Gloria Reșița 2-0
Vagonul Arad – Olimpia Satu Mare 4-0
Maramureș Baia Mare – Armătura Zalău 4-0
Clasament: 1. Gloria Bistrița 7p, 2. CSM Reșița 7p, 3. Someșul 6p

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Analiza Le Monde: Estul, în căutarea țăranului pierdut

Le Monde din 10 octombrie 1989 publica un articol de Eric Fottorino despre modelul agrar românesc, doar aparent performant pentru că exporturile masive de legume și fructe se realizează pe fondul lipsurilor populației. Situația agriculturii românești era comparată cu cea a altor agriculturi estice.

„Colectivizarea a anesteziat agricultorii, iar liderii est-europeni își joacă acum cartea pe sectorul privat, recunoscând controlul planificat. Agriculturii românești, organizată în principal în jurul exploatarea colective, produce în fiecare an excedente care se scurg spre URSS, pentru care România este primul furnizor de carne și al treilea de legume și fructe. Agriculturii est-germană, și ea colectivizată și complet mecanizată, este încă incapabilă să-și rezolve deficitul comercial cu produse agricole. Să tragem concluzia că modelul românesc este cel mai performant ar însemna să cădem în capcana statisticilor agricole propriu țării din Est. Exporturile regimului de la București se fac cu prețul raționalizării consumului populației, nepunând la socoteală și mobilizarea generală în perioada de recoltare (țărani, dar și funcționari și studenți). Coloanele de cifre secul nu reflectă aceste privațiuni umane și nici nu menționează distrugerea satelor de președintele Ceaușescu, motivul oficial fiind recuperarea a 350.000 de hectare de teren arabil. Tristă dovadă

a incapacității de a crea o agricultură intensivă începând cu 1980, țările din Est și-au redus sensibil importurile agricole și alimentare din Occident. De la 12,2 milioane de tone (în medie) în perioada 1976-1980, importurile de grâu au ajuns la 5,9 milioane în perioada 1981-1985. Deficitul agricol al blocului comunist – fără URSS – era în 1987 de 1,1 miliarde de dolari, de la 3,6 miliarde în 1981. Progres? Din nou, cifrele sunt înșelătoare. Criza financiară din anii '80 a împus țării din Est o oprire forțată a intrărilor de produse agricole și de bunuri de larg consum din Vest, fără ca producția internă să acopere necesarul alimentar.

Să importi mai puțin nu înseamnă că mănânci mai bine, dimpotrivă, înseamnă că vei mânca mai prost. În loc să importe furaje, în Polonia, acolo unde consumul de carne pe locuitor a scăzut continuu în ultimii zece ani, au fost sacrificate cirezi întregi de vite slabe. Nici accidentele climatice nu au ocolit Europa de Est, care se întinde de la Marea Baltică la Nord la Adriatică și Marea Neagră în Sud. Seceta a lovit în repetate rânduri țările din Balcani (România, Bulgaria) și Ungaria în 1983, 1985 și 1987, scoțând la lumină grave deficiențe ale sistemelor de irigații. Uraganele din sudul bazinului dunărean, iarna grea din 1987 din Polonia, eroziunea dealurilor în Ungaria și salinitatea pământurilor românești au contribuit la scăderea semnificativă a recoltelor.

În perioada 1981-1985, producția cerealelor a țării din Est a crescut, totuși, cu 11%. În 1982, s-a ajuns la 100 milioane de tone și în 1986 s-a stabilit recordul de 199 milioane de tone. Producția de carne (porc, vită, pasăre) a crescut și mai mult decât culturile vegetale, semn al dorinței planificatorilor – și al presiunii populației – de a oferi o alimentație mai bogată în proteine de origine animală. „Fluxul de grâne către țările din Est nu depășește 2 sau 3 milioane de tone pe an. Ne semnificativ pentru noi, subliniază Ferdinand Couba, expert agricol la OCDE. Nu se moare de foame în Polonia, RDG-ul este campion mondial la consumul de unt și cheii se confruntă cu probleme de obezitate din cauza consumului de grăsimi în exces.”

Totuși, în ciuda aparențelor și a cifrelor înșelătoare, competitivitatea agriculturii din Est este scăzută și totodată în declin. „Rata de creștere a producției agricole nu a încetat să scadă începând din 1975”, spune Edith Lhomel în Cuietirul țării din Est. Criza financiară din anii '80 a agravat această incertitudine.

Astfel, în Polonia, producția agricolă a crescut cu 2,2% pe an în perioada 1971-1975, dar a înregistrat o creștere negativă (-0,5%) între 1981-1985. În Ungaria, țară cunoscută ca având o agricultură de succes și caracterizată prin diversitate, producția a scăzut de la 3% la 2%. Lipsa motivației țăranului nu este totuși cauza principală, agricultorul est-german produce de trei ori mai mult decât cel polonez sau român.

Cu excepția RDG-ului și a Cehoslovaciei, unde populația activă în agricultură nu depășește 12%, restul țărilor din Est se caracterizează printr-o populație numeroasă ocupată în agricultură, între 20% și 30% din populația ocupată. În cadrul agriculturii mondiale, Estul se situează la jumătatea drumului dintre Nordul dezvoltat și Sudul în curs de dezvoltare. În ciuda unei relansări la începutul deceniului, țările plasate în spatele cortinei de fier au investit puțin în agricultură. Prioritatea acordată industrializării s-a tradus printr-o subcapitalizare a sectorului agricol. Lipsa de îngrășăminte, seminte, produse fitosanitare, mașini și utilaje de calitate a condus la penuria alimentară din majoritatea țărilor est-europene. (...)

O frână puternică

Structurile agrare colectivizate care au fost înființate în anii '50 sunt o frână puternică în calea emancipării economice a agriculturii din Est. Performanța lor depinde de voința liderilor de a implementa sau nu modelul de naționalizare moștenit de la Stalin. Colectivizarea a fost, de fapt, mai puțin îmbrățișată de celelalte țări decât de URSS. Realitățile sunt diferite de la țară la țară. În Polonia, 76% din

suprafețe sunt exploatare de mici agricultori privați, în Cehoslovacia doar 2,8%, în RDG 5%, în Bulgaria și Ungaria 12%, în România 15%. Iese în evidență o caracteristică comună: țărani „liberi” asigură o producție superioară față de ponderea lor numerică, dând dovadă de o mare vitalitate. Ei asigură jumătate din producția de ouă a RDG-ului, 35% din produsele agricole din Ungaria. Bulgaria datorează creșterea producției de carne în perioada 1981-1985 exclusiv micilor gospodării țărănești private.

În mod paradoxal, tocmai în Polonia, unde sunt cei mai mulți, se dovedesc a fi cei mai puțin productivi. De foarte mult timp, existența lor este doar tolerată, pe suprafețe care rar depășesc 3 hectare. Până în anii '80, puterea nu a încetat să-i împuțineze (mai puțin brutal decât în România). Fără ajutoare de stat, fără tractoare, agricultura familială și-a demonstrat soliditatea și a respins colectivizarea, supraviețuind în afara sistemului și arătându-și până la urmă necesitatea.

Gestionarea centralizată a agriculturii a multiplicat punctele de blocaj oriunde a fost aplicată. Considerând

orice produs de primă necesitate ca fiind strategic pentru a justifica astfel controlul abuziv al prețurilor, planificatorii din Est au ucis din fașă spiritul antreprenorial.

Livrările obligatorii către stat, la tarife fixe prestabilite, i-au anesteziat pe agricultori în loc să-i stimuleze. S-a cumpărat pacea socială la orașe pe seama veniturilor obținute la țară. Este surprinzător acest sistem care declanșează revolte când cresc prețurile alimentelor (cum se întâmpla în Polonia) și care face tabele cu care speră să modernizeze agricultura pentru a pune capăt lipsurilor. Mecanizarea învechită, libertate de manevră inexistentă în ceea ce privește alegerea producției și vânzarea, confruntarea permanentă cu obiectivele planului, puterea scăzută de cumpărare, agricultura țărilor din Est pare a fi pe post de sperietoare. Tinerii nu mai sunt interesați să muncească în agricultură, își găsesc de lucru în industrie. Mana de lucru în agricultură este îmbătrânită și majoritar feminină.

InfoMina

amintiri

SALUTĂRI DIN... TIMIȘOARA!

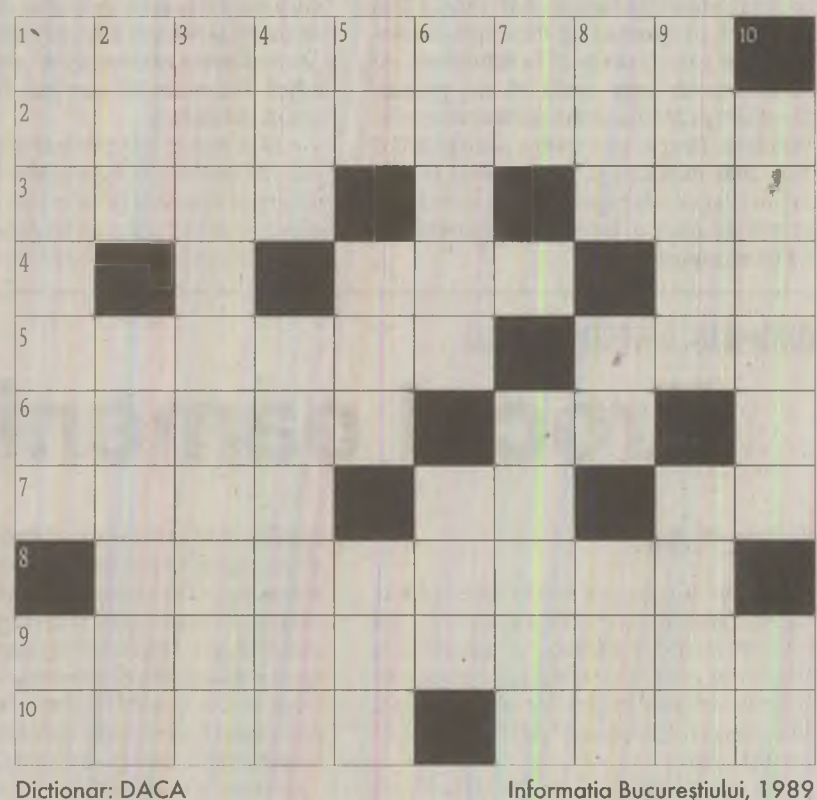

Sutele de monumente istorice sunt și astăzi atracția orașului pânățean

Felurite

ORIZONTAL: 1) Mare oraș modern 2) Referitor la o ramură a tehnicii de vârf 3) Subiecte – Astfel 4) Postav – Primii trecători 5) Preferată – Pronume 6) Stradă rurală – Notă muzicală 7) Pentru depozitare – Spre Dunăre! – Conjunctie 8) Publicație postbelică editată de G. Călinescu 9) Referitoare la mituri 10) Feroviari – Zburător legendar.

VERTICAL: 1) Întreprindere bucu-reșteană – Reflexiv 2) Dănele – Conform cu un plan dinainte stabilit 3) Structură tematică 4) Recel – Multor 5) În lot! – Materie primă în industria textilă – Utili până la urmă 6) Experiment – Formație muzicală 7) În orologerie! – Au o dimensiune predominantă 8) Lena! – Comparativ – Edata Ion Creangă 9) Aceste (pop.) – Păloșul curb al daciilor 10) Unite de măsură a valorii pietrelor prețioase (pl.) – Ateneul Român.

Dicționar: DACA

Informația Bucureștilui, 1989